

Неозначена форма
дієслова (інфінітив).
Особові форми дієслова.

7 клас

НУШ

Пригадаймо!

- * Що таке дієслово?
- * Які морфологічні ознаки дієслова?
- * Які є форми дієслова?
- * Яку синтаксичну роль виконує дієслово?

Запам'ятайте!

5 форм ДІЄСЛОВА

Інфінітив

Безособова
форма
на -но, -то

Форми
дієслова

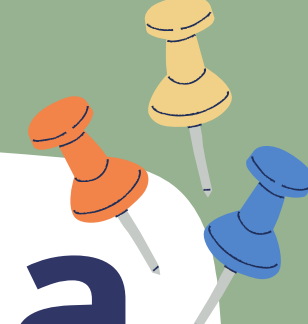
Особова
форма

Дієприк
метник

Дієприс
лівник

Форма	Загальне значення	Питання	Приклади
Неозначена (інфінітив)	Дія (стан) предмета без указівки на час, число, особу	що робити? що зробити?	читати забути
Особова	Дія (стан) предмета	що роблю? що зроблю? що зробив?	читаю забуду
Дієслівна форма на -но, -то	Дія, яку сприймаємо як результат, безвідносно до виконавця	що зроблено?	прочитано забуто
Дієприкметник	Ознака предмета за дією	який? яка? яке? які?	прочитана забутий
Дієприслівник	Додаткова дія предмета	що роблячи? що зробивши?	читаючи забувши

Неозначена форма дієслова

- * це початкова форма дієслова
- * відповідає на запитання **що робити?**
що зробити?
- * не можливо визначити час, число, особу
- * закінчується на **-ТЬ, -ТЬ**

Неозначена форма

Неозначена форма дієслова (інфінітив) – це початкова незмінна форма дієслова. Такі дієслова називають дію або стан предмета узагальнено, не вказуючи ні на час, ні на число, ні на особу. Відповідають на питання що робити? що зробити?. **НАПРИКЛАД:** *ходити, прийти.*

Дієслово в неозначеній формі завжди має суфікс *-ти (-ть)*, але суфікс *-ть* має розмовний характер. Наприкінці неозначеної форми дієслова може бути суфікс *-ся (-сь)*. **НАПРИКЛАД:** *перемогти, пізнавати, боротися, гратись.*

Зверніть увагу!

Неозначена форма – незмінна. А оскільки лише змінні слова мають закінчення, то дієслово в неозначеній формі не має закінчення, навіть нульового. **НАПРИКЛАД:**

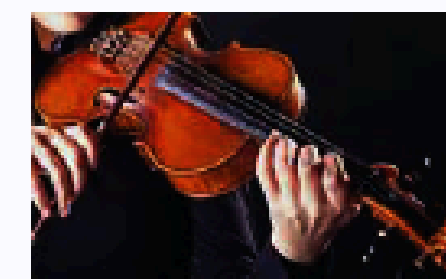
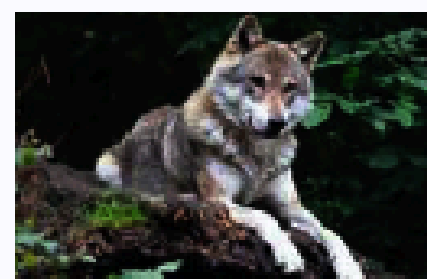
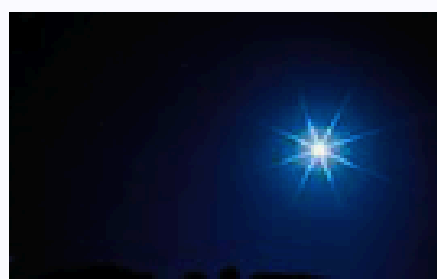
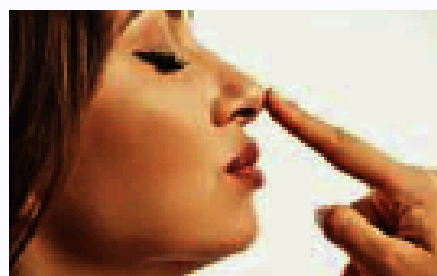
прагну^{ти}

люб^{ити}

грат^{ися}

розумніша^{ти}

115 I. Відновіть і запишіть фразеологізми, уставляючи пропущені слова. Скористайтеся поданими зображеннями-підказками.

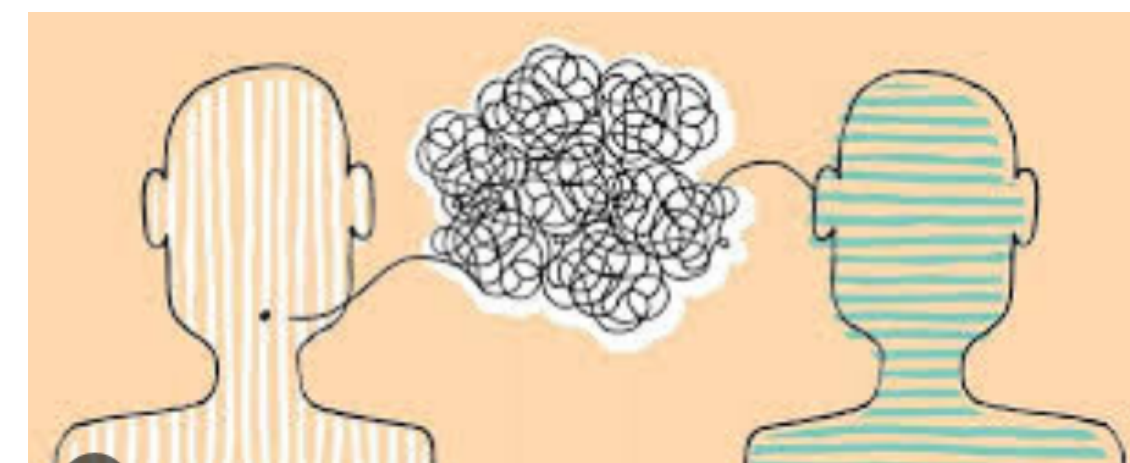
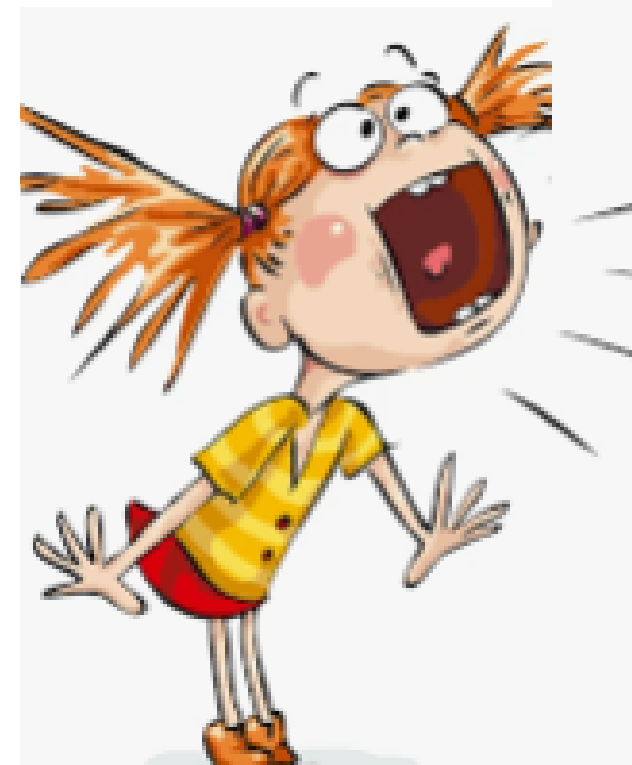
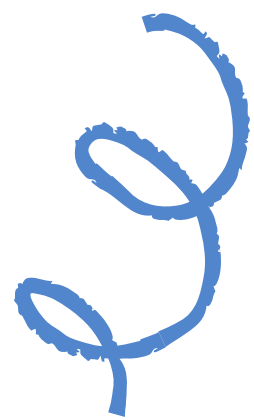
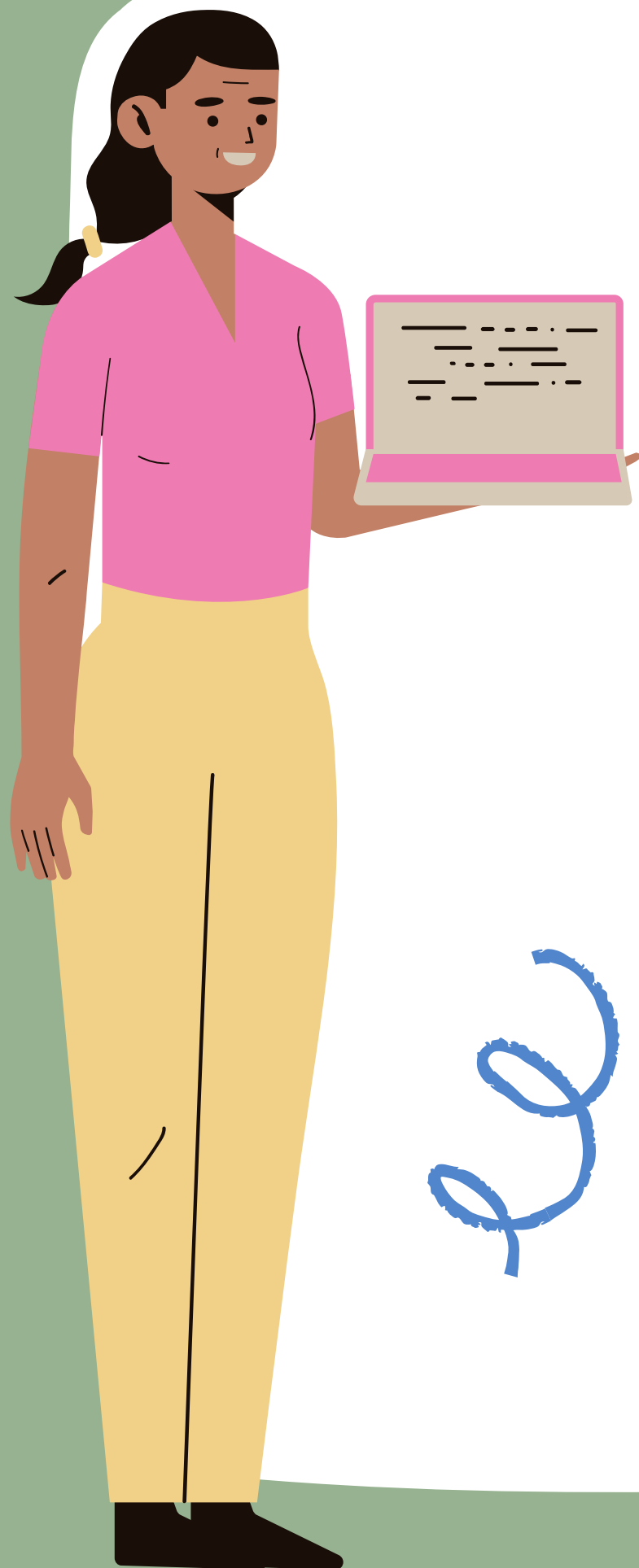
Виводити на чисту ... ; задирати ... ; дивитися ... ; грати першу ... ; народитися під щасливою ... ; проковтнути

II. Знайдіть у кожному фразеологізмі дієслово в неозначеній формі та позначте суфікси *-ти-*, *-ся*.

Вправа 115, с. 60

Доберіть антоніми

- заплести -
- заходити -
- з'єднувати -
- піднімати -
- згадувати -
- кричати -
- **СТОЯТИ** -

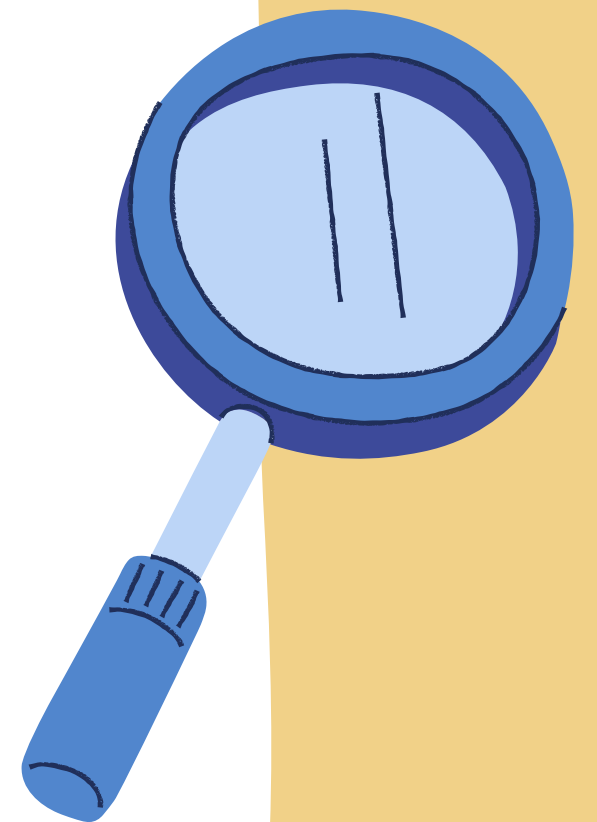
Знайдіть дієслова неозначеної форми (ІНФІНІТИВ)

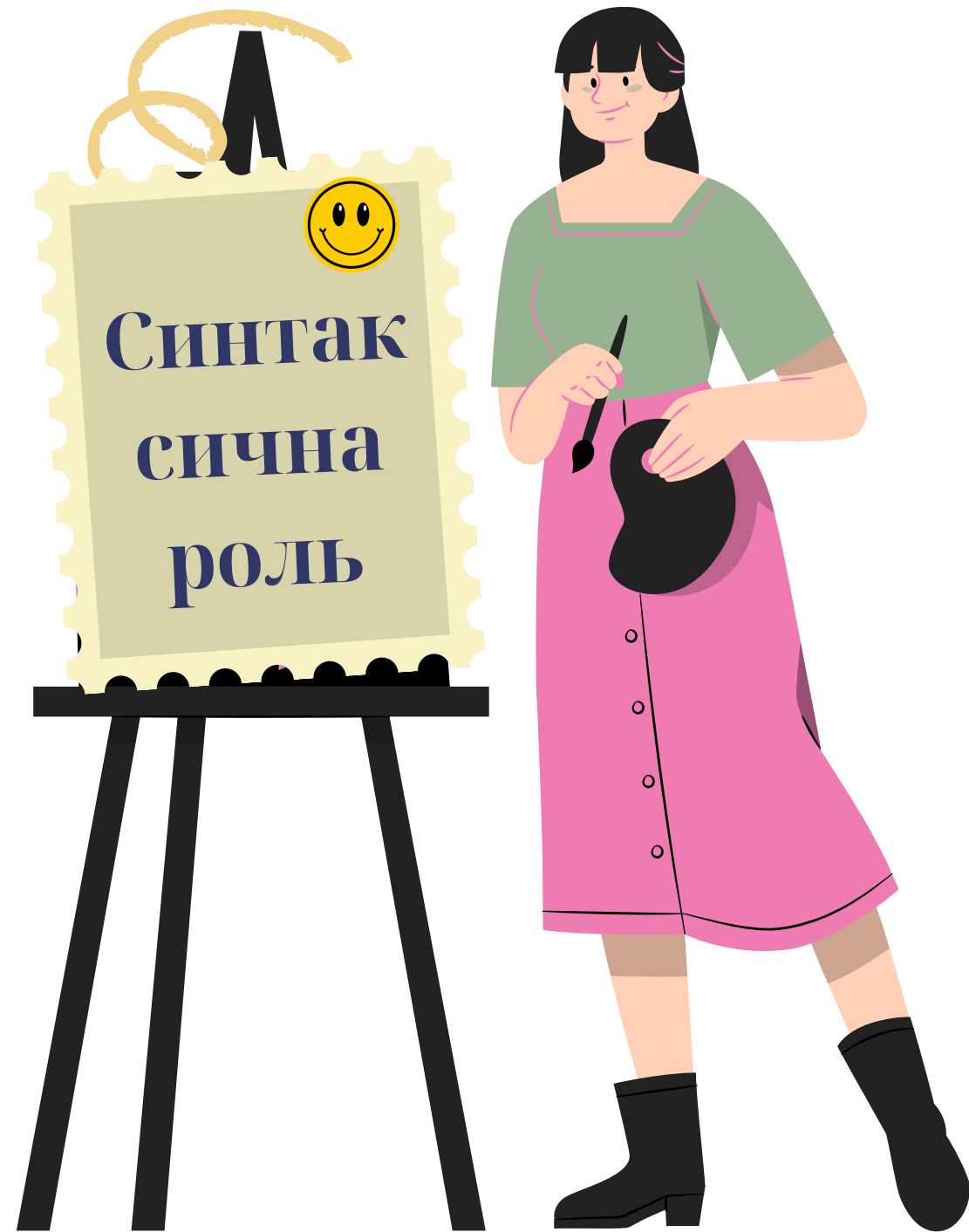
Незалежність підіймає на крилах. Відповідальність не дає ці крила спалити. Маючи і те, і інше, можна долетіти до мети!

(С. Вакарчук)

Україна починається з тебе. (В. Чорновіл)

Коли не зможу нічим любій Вітчизні прислужитись, в усякому разі з усієї сили намагатимусь ніколи ні в чому не шкодити. (Г. Сковорода)

Синтаксична роль

Дієслово в неозначеній формі може бути будь-яким членом речення. **НАПРИКЛАД:** 1. З вовками жити – по-вовчому виги (Нар. творчість). 2. У мене не було бажання (якого?) співати. 3. Діти присіли (для чого?) відпочити. 4. Бабуся попросила онука (що?) принести окуляри.

- 1. Вода почала (що родити?) залити (присудок) ровен (І. Геруй-Левицький).
- 2. Настав час (який?) прощатися (означення).
- 3. Андрій пішов (навіщо?) оглядати руїни (одставина) (М. Коцюбинський).
- 4. Ми вимагаємо (чого?) скликати загальні збори (О. Корнійчук).

Особова форма дієслова

Особова форма

Форму дієслова, у якій можна визначити особу, називаємо особовою. **НАПРИКЛАД:** *малюю* (1-ша особа), *малюєш* (2-га особа), *малюють* (3-тя особа).

Категорія особи дієслова тісно пов'язана з категорією особи займенника (*малюю* – *я малюю*; *малюєш* – *ти малюєш*, *малюють* – *вони малюють*).

Особа	Однина	Множина
1-ша	<i>бач<u>у</u></i>	<i>бач<u>имо</u></i>
2-га	<i>бач<u>иш</u></i>	<i>бач<u>ите</u></i>
3-тя	<i>бач<u>ить</u></i>	<i>бач<u>ать</u></i>

Особові займенники		
1 ос.	<i>я</i>	<i>ми</i>
2 ос.	<i>ти</i>	<i>ви</i>
3 ос.	<i>він, вона, воно</i>	<i>вони</i>

У реченні особові дієслова є присудками. **НАПРИКЛАД:** *Літо збирає*, а *зима з'їдає* (Нар. творчість).

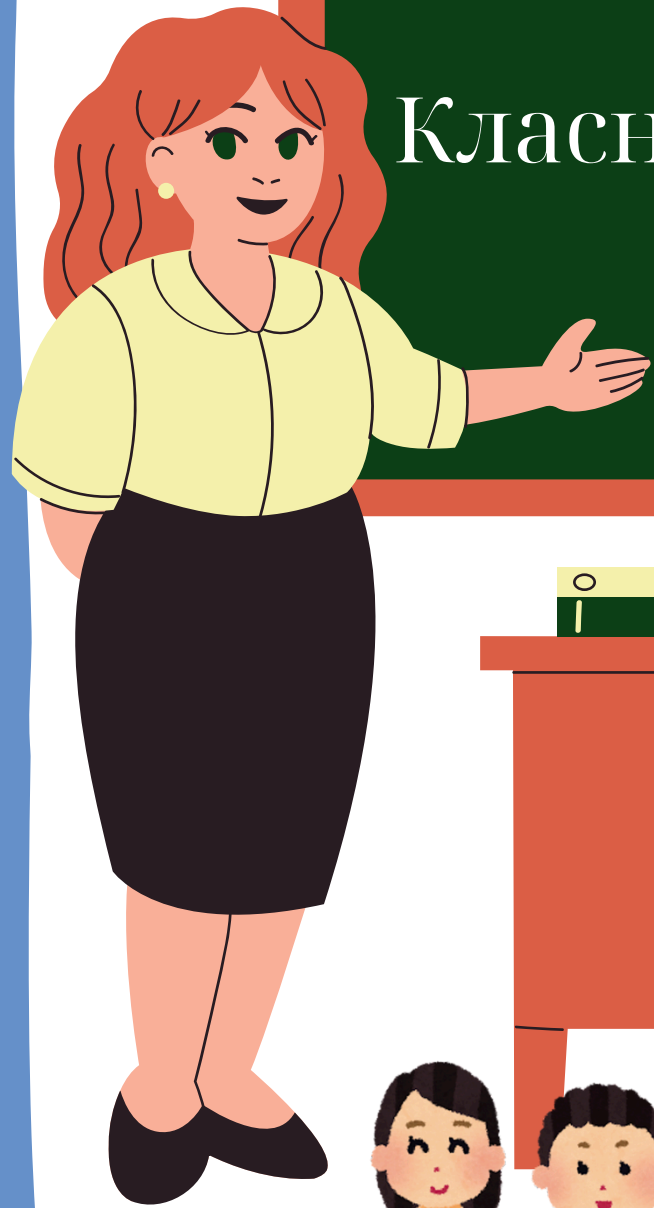

Запам'ятайте!

Особові форми дієслів

Класна робота

		однина	множина
1 особа	вказує на особу (осіб), яка (-і) говорить (-ять) ПРО СЕБЕ	Я	МИ
2 особа	вказує на особу (осіб), ДО ЯКОЇ (яких) ЗВЕРТАЮТЬСЯ	ТИ	ВИ
3 особа	вказує на особу(-и) чи предмет(-и), ПРО ЯКІ ГОВОРЯТЬ або вказують на НИХ	ВІН, ВОНА, ВОНО	ВОНИ

Вправа з ключем

119 І. Запишіть послідовно дієслова у дві колонки: 1) неозначена форма; 2) особова форма.

Написати, прибігла, екати, ароматизує, дізнатись, дошкуляв, автоматизувати, лукавити, асфальтують, екранізувати, колядувати, єднались, одягались.

КЛЮЧ. У виписаних словах підкресліть першу букву. Якщо ви правильно виконали завдання, то з підкреслених букв прочитаєте продовження прислів'я «Яблуко від яблуні ...».

Вправа 119, с. 62

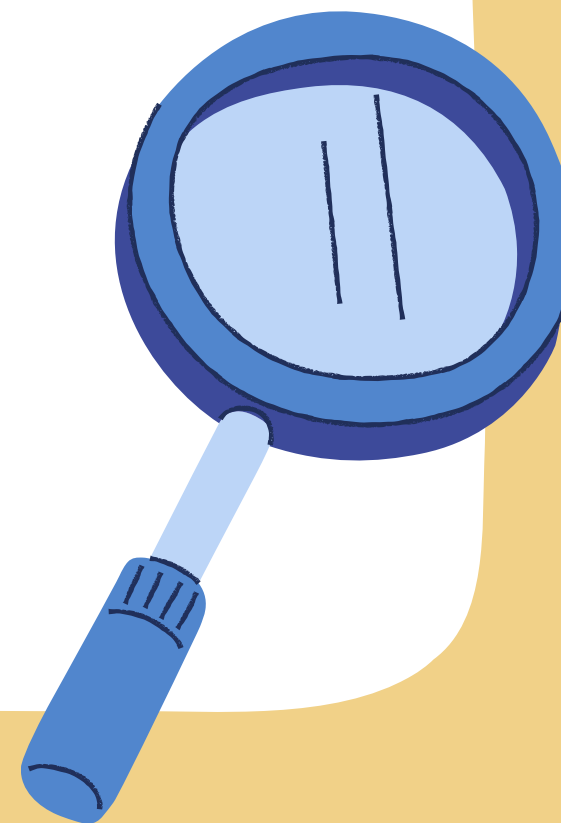
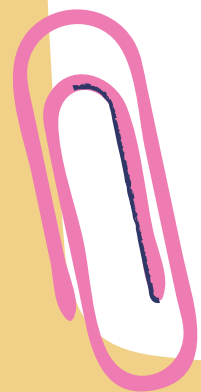
Визначити особу дієслів

Сім разів відмір, а один – відріж.

Слово вилетить – не впіймаєш.

Бджола мала, а й та працює.

Що посієш-те й пожнеш.

СЛОВНИКОВА робота

Дошкуляти – виводити з терпіння, з
рівноваги, досаждаючи словами, діями.

Лукавити – хитрувати, приховуючи правду.

Складіть речення з поданими словами (усно)

Рефлексія уроку

Сьогодні я дізнався...

Було цікаво...

Було складно...

Я зрозумів, що...

Тепер я зможу...

Я навчився...

У мене вийшло ...

Я зміг...

Рефлексія уроку

Сьогодні я дізнався...

Було цікаво...

Було складно...

Я зрозумів, що...

Тепер я зможу...

Я навчився...

У мене вийшло ...

Я зміг...